

לאור ההלכה - מפסקי מרן הראשל"צ הרה"ג מרדכי אליהו שליט"א

הלכות ברכת "המוציא" ובציעת הפת

על לחם גמור שמחמשת מיני דגן מברכים מפניו "המוציא" ואפילו כלשהוא, אך ברכת המזון מברכים רק על כזית או יותר. (עי' בא"ח אמור ב', דרכי הלכה סי' מא)

יש להיזהר שלא להפסיק בין נטילת ידיים ל"המוציא", ושהייה כדי הילוך עשרים ושתיים אמות מזמן הניגוב נקרא 'הפסק'. וכן אם דיבר מה שאינו לצורך הסעודה נקרא 'הפסק', אך אין צריך ליטול ידיו שוב. (אחרונים ועי' בא"ח שם, שם)

יש הנוהגים לומר "מזמור לדוד" בין הנטילה לברכה ואין למחות בידם. (בא"ח שם)

לא יבצע פרוסה קטנה מכזית, מפני שנראה כצר עין ולא יותר מכביצה, לפי שנראה כרעבתן. יש לאכול את הפרוסה שבצע וברך עליה קודם שיאכל פת אחרת, משום חיבוב מצווה.

טוב להיזהר שלא ייתן מן הפת לנכרי או לבהמה ועוף. וכן יש להיזהר שלא ליתן לבעלי חיים טמאים או לנכרי מן המאכל הבא על

השולחן, כיוון ששולחן הוא דוגמת מזבח. (בא"ח שם י"ב, שם)

קודם שיברך - יניח עשר אצבעותיו על הפת כנגד עשר המצוות והמלאכות שיש בפת מהחרישה עד האפייה.

לא ישיח עד שיטעם מהלחם וטוב שימתין עד אכילת כזית. ואם בדיעבד שח בין הברכה

לטעימה בדברים השייכים לסעודה, אין צריך לחזור ולברך. ואם שח בדברים שאינם מעניין הסעודה - הוא יחזור ויברך ואין המסובים צריכים לברך שנית. אם המסובים דיברו אחרי שהמברך טעם מהלחם ולפני שהם טעמו - יש בכך ספק ויברכו "המוציא" בלי שם ומלכות. ובכל מקום שאמרו טעימה הכוונה לבליעה. ואם הכניס לפיו ולא בלע ודיבר בינתיים לא חוזר לברך. (בא"ח שם י"ד)

נערך בידי הרב טל חיימוביץ

"צדיק כתמר יפרח" - מדברי מורנו ורבנו הרב ניר בן ארצי שליט"א

אין ייאוש בעולם כלל!

מדוע דווקא בקברות התאוה, מכל תלונות עם ישראל וחסאיהם במדבר, התייאש משה עד שאומר: "לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד ממני" (במדבר יא, יד) ועוד צריך להבין - מה התרופה בהעמדת שבעים הזקנים והאצלת רוחו של משה עליהם?

הייאוש מנתק אותך מהנשמה ומהאמונה בקב"ה. גם כאשר אדם עובר משברים ונפילות במשך היום, צריך ללמוד להתגבר, להתחזק ולקום מהנפילה.

האדם יראה לעיניים, ד' יראה ללבב באופן כללי צריכים אנו לזכור, כי כאשר אדם נתקל בבעיה או תקלה כלשהי, פעמים שהוא מאבד את עשתונותיו ונכנס ללחץ. זאת כיון שאינו רואה את העתיד ואינו רואה את הטובה שתצמח לו מאותה תקלה. כמו כן, אם מיישחו פגע ברך, אתה נכנס ללחץ ולמתח של קנאה ורצון שהוא יבוא על עונשו מיד. כאשר אדם מצוי בכעס, הוא אינו שולט ביצריו ופעמים שהוא מוציא מפיו מילים לא יפות ולא נעימות כשכל רצונו הוא לפגוע באדם שפגע בו.

לעומת זאת, מלך מלכי המלכים, הקב"ה, רואה את העולם אחרת. אין אצלו איבוד עשתונות, הוא יתברך לא מתרגז, אלא - רק טוב ומטיב. כאשר אדם חוטא, הקב"ה רואה את הגורם לחטא וגם רואה שהאדם יכול לתקן. לכן הקב"ה אינו מעניש מיד. הקב"ה טוב ומטיב ואינו מוכן לוותר על אף אחד מילדיו, בין אם הוא צדיק בין אם יש בו הרבה חסאים. הקב"ה קורא ומרמז כל הזמן בכל הדרכים "בני בואו אליי", כמו אב שלא מוכן לוותר על בנו - גם אם הבן לא מתנהג יפה. אם בנו יהיה חולה, חס ושלום, הוא ינסה בכל דרך להציל אותו ולעזור לו, כך הקב"ה לא מוכן לוותר על אף יהודי שהרי יש לו נשמה שהיא חלק אלוך ממעל.

חטא קברות התאוה

עם ישראל, לאחר יציאת מצרים וקריעת ים סוף, הגיעו לדרגה של "ויאמינו בד' ובמשה

מלאכת הצורך

מעשה שהיה כך היה, בביתנו שִׁכְנו שני פמוטי כסף תמירים ואציליים למראה, הם תפסו מקום של כבוד במשך דורות רבים וזכו לראות אנשים רבים סביבם, שעם השנים עזבו את עולמם. בכל שבת ומועד מילאו הם את ייעודם ושליחותם בשמחה. נשמתם האירה עם הדלקתם והאור אור יקרות, האיר את הלילות וסיפר בריצודו על קירות הבית סיפור של דורות רבים שנספג בהם. גם בימי זיכרון, בהם זיכרון האנשים שהיו סביבם עלה בשמים לפני המלך, הם האירו את נשמתם בארץ, והאור ריצד על הקירות ונדמה היה שדמותם של הנזכרים מופיעה בבית.

בעת הברקתם אירע הדבר, שפשוף ועוד שפשוף... והנה נשמעה חריקה חדה וצורמנית וראשו של הפמוט צנח לרצפה. נשבר הפמוט ועימו הועם האור וסיפורי החיים. הפמוט, בן הזוג, ניסה להאיר יותר מכוחו, כדי למלא את בת זוגו, אך אף ריצוד האור על הקירות העיד שאין הברכה שורה.

אנשי הבית חשו את ההעדר וניסו לטכס עצה, עד שנזכרו בצורך הזקן שהוא בן בנו... בן בנו... של הצורך שיצר את הפמוטים. לקחו הם את השניים כדי לבדוק מהי התקנה לנשבר.

התבונן הצורך ונזכר באבותיו ובמעשיהם החיים לפניו, מתוך כובד ראש ואהבה ניגש למלאכה.

מה עשה? שפשף כל סימן של לכלוך, הסיר כל חציצה, במיוחד במקום השבור. וכך אמר: "חוזק האמונה בין הראש לגוף הפמוט תלוי בחוזק ההדבקה שאעשה ביניהם, וכל זה תלוי בביקון של כל לכלוך או חציצה שעלולים למנוע חיבור מוחלט ביניהם". מבט האנשים סביבו העיד שלא הבינו כיצד חוזק אמונה שייך לחוזק ההדבקה.

והוא שברגישותו קלט את המבט השואל ענה כמשיח לתומו: "נו, הרי **אמונה משמעותה יצירת דבקות מלאה עד היות הדבר לאחד.**

וכשזוכים לחיבור מלא ושלם, בין חלקים של שלם אחד, מתגלה סוד החיים שטמון בהם. נצריך את ראש הפמוט לגופו באמונה ונרו יאיר חיים".

וכשראה שעניניהם מאירות הבנה, המשיך כמשיח עם הפמוטים: "נו באמת, הרי אתם מכירים את זה בכל מערכות היחסים ביניכם. בלי אמון אין קשר, בלי אמון אין חיבור ואהבה, בלי אמון אין אמת, אין הצלחה, אין ברכה, אין חיים. כך ממש, אמונה מבטאת את חוזק החיבור בין אדם לבוראו, בין השמים לארץ, בין בני הזוג, בין ילד לאמו ואביו, בין בני אדם, בין הנשמה לגוף, בין המוח ללב, בין הפה ללב, בין כל רעיון נישא למציאותו המעשית, בין הגבועול לפקעת, בין

הגזע לשורש ובין העם לארץ, כך הוא בכל הבריאה. חוסר אמון בבן הזוג מביא לניתוק ממנו, חוסר אמון של האדם בעצמו מביא לניתוק מעצמו, לחוסר חיים".

מבטם המתפעם הביא אותו להפסיק מעבודתו ולדבר ישירות אליהם: "זוהי האומנות שזכיתי בה מאבותיי, לחבר בכוח האמונה אפילו ניגודים, זאת על ידי מציאת החיבור האמיתי הנדרש ביניהם, המצרף אותם לאחד".

ואז... צרף הצורך את ראש הפמוט לגופו, והדביקם בעזרת אור האש בחוזקה כבראשונה. שמחת הפמוט האירה, וכמחרוזת נראתה בצווארו, שזכתה מפי האנשים לשם - 'אמונה'. ופלא נעשה, יותר מאשר האיר בתחילה, האיר לאחר הדבקות שקנה מכוח האמונה של הצורך.

אמרה אֶם המשפחה לצורך: עכשיו אני מבינה מדוע סבתא עליה השלום כינתה את שני הפמוטים - 'שני המגנטים'. כי כמו ששני מגנטים נמשכים בעוז, אחד אל השני ובאים לדבקות בעוצמה, כך שני הפמוטים מתאחדים **באורם לאחד.** אחדות המעידה על חוזק האמונה הקיימת ביניהם, והמאירה באור של שלמות. אם דבר מה, חלילה, יחצוץ בין המגנטים, הרי שככל שהחוצץ עבה יותר, כך

כמו ששני מגנטים נמשכים בעוז, אחד אל השני ובאים לדבקות בעוצמה. כך שני הפמוטים מתאחדים באורם לאחד. אחדות המעידה על חוזק האמונה הקיימת ביניהם, והמאירה באור של שלמות.

קיפול טלית בשבת

שאלה: בשבת אני רואה אנשים שמקפלים את הטלית שלהם. שאלתי היא, האם אני צריך להעיר להם שלא יקפלו אותה?

תשובה: הבעיה בקיפול טלית היא שפעולה זו דומה לתיקון של הבגד. (ותיקון כלי בשבת אסור משום שזה תולדה של מלאכת מכה בפטיש והתו"ס שם הוסיף שיש בעיה של מכין מקודש לחול). המשנה והגמרא (שבת קיג.) מבארים שמקפלים כלים (בגדים) בשבת לצורך שבת ללבשם בו ביום. דוקא כשמתקיימים ארבעה תנאים: **א.** כשאדם אחד, **מקפלם ב.** הם בגדים חדשים שעדיין לא נתכבסו **ג.** הם לבנים **ד.** אין לו בגדים אחרים להחליף. אם חסר אחד מאלו התנאים, אסור. נחלקו הראשונים באיזו מציאות מדברת הגמרא: **המרדכי** (שבת פרק טו סי' שפח) מבאר שמה שאמרו שאסור לקפל הטלית (ללא 4 התנאים), זה רק שמקפלו בסדר קיפולו הראשון. אבל שלא בסדר קיפולו (הרגיל) נראה דמותר. ונראה שסברתו היא שברגע שהאדם מקפלו שלא כסדר קיפולו הראשון, הרי גילה דעתו שאינו מקפיד על תיקונו, ולכן מותר. (ולפי"ז יהיה מותר לקפל טלית שלא בסדר קיפולה הרגיל). וכן פסק **החיי אדם** (סוף כלל

עבדו". מנצחון העמלק, עלו הם מִדְרָגָה לדרגה עד מעמד הר סיני שבו הגיעו לפסגת המדרגות, שבה פסקה זוהמת הנחש. עם ישראל נטהר, הזדכך לגמרי עד שהגיעו למצב שנאמר בו "וכל העם **רואים** את **הקולות**", משה רבינו אמר שאין מדרגה גבוהה יותר שניתן להגיע אליה, כי מעבר זה ניתוק הנפש והרוח מהגוף לגן עדן. אור הלוחות הראשונים שמשה הוריד, היה אמור להחזיק את עם ישראל בטהרה ובקדושה ללא זוהמת הנחש עד שיתנקה כל העולם ותהיה גאולה שלמה וסופית לעולם כולו. חטא העגל ובעקבותיו שבירת הלוחות שבאה להציל את עם ישראל מכליה, חס ושלום, היתה עבור משה ההחמצה הגדולה ביותר של ההזדמנות לגאולה סופית של 6,000 שנה!

למרות זאת, משה זרם קדימה באמונה גדולה, אך היה לו כאב גדול מאוד על ההחמצה הגדולה. כיון שנשמות כל עם ישראל מחוברות לנשמת משה רבינו, הרגישו עם ישראל בכאב של משה. הפחד שהיה בעוצמה רבה ממשה בזמן מעמד הר סיני, פחת וכיון שמשה ירד מעוצמתו, וכיון שהרגישו שמשה נחלש, היו שהחליטו בעם ישראל כאילו להשתלט עליו.

בעולם הזה, אם אדם שותק או משדר חולשה - משתלטים עליו. אם אדם לא פותר בעיה בעודה קטנה, היא גדלה וקשה יותר לפתור אותה. כמו שבקדושה נאמר "פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם". מנגד - כשנוצר קלקול - אם לא סוגרים את החור כשהוא קטן, הוא הולך וגדל. כאשר ילד קטן מדבר לא יפה - צריך מיד להעיר ולתקן, לא לומר 'הוא רק ילד קטן', אחרת הוא יגדל ויהיה קשה יותר להתגבר על ההרגל.

כאשר אדם חוטא, הקב"ה רואה את הגורם לחטא וגם רואה שהאדם יכול לתקן. לכן הקב"ה אינו מעניש מיד.

בדברי משה, כיון שהרגישו דרך רוחם את מה שמשה קיבל וכך יכלו הם לעזור ולהשפיע טוב על עם ישראל. כמו עדות של שני אנשים, כך שבעים הזקנים מגינים על משה וכך למשה יש יותר כח מול העם. בדומה לזה גם כאשר יתגלה מלך המשיח בע"ה בקרוב, יהיו כדוגמת שבעים הזקנים, שיש להם רוח הקודש בדרגות שונות שיעידו על המשיח - הנה זה משיח בא.

שׁו"ת בהלכה - הרב חנניה מלכה שליט"א - ראש ישיבת "רינת ישראל" - תלמים

(מד: וז"ל: " ודוקא כדרך קיפולו הראשון אסור. אבל אם מקפלו שלא כדרך קיפולו הראשון, הכל מותר."

הכלבו (סימן לא) מבאר על פי ירושלמי, שהקיפול בזמן הגמרא היה שמניחים את הבגד תחת המכבש (בין שני

אבנים) וזה באמת תיקון גמור של הבגד, אבל הקיפול שלנו הרגיל אינו אסור וז"ל: "ועכשיו שנוהגין לקפל כל הכלים אפשר דקפול דידן לא דמי לקפול שלהן שהיו קפדין מאוד לפשט קמטיו ולהניחו תחת המכבש ולא כן אנחנו עושין". (ולפי זה אפשר לקפל גם בסדר קיפולו הראשון את הטלית - וכן נהגו חלק מקהילות מרוקו הלכה למעשה). **ומר"ן בבית יוסף** - הביא את שתי הסיטות הנ"ל (של **המרדכי** שמצריך שיקפלו שלא כסדר קיפולו הראשון **ושל הכלבו** - שאפשר לקפל גם בלי לשנות את סדר הקיפול).

בשו"ע (או"ח שב, ס"ג) כתב בתחילה (בסתם) שצריך את ארבעת התנאים שהגמרא אמרה ואח"כ כתב כדעת המרדכי: "ויש מי שאומר דלקפלו שלא כסדר קיפולו הראשון מותר בכל ענין, ונראין דבריו".

הירידה בעוצמה של משה, השפיעה גם על עם ישראל ששקע בחומר ובטרוניה. גם לאחר כל הדברים הגדולים והנשגבים שראו עם ישראל - הם התלוננו. העם נזכר באוכל של מצרים ושכח את כל העינויים הקשים, את עבודת הפרך של מצרים, כמה מתו בטיט - לעומת זאת, נזכרו בפעמים הבודדות שאכלו ירקות והתלוננו. על כך נאמר "ויחר אף ד' מאוד" כיון שמשה הרגיש בכאבו של הקב"ה, היה הדבר "בעיני משה רע" - וכיוון שאורו של הקב"ה "כאילו" ירד מעם ישראל, משה נכנס מזה - כאילו - לייאוש ולנפילה.

משה רבינו היה אדם, אמנם איש אלוקים, אך היו בו רחמים. הכאב שהיה בו נתן פתח לעם ישראל לרדת מדרגתם. למדים אנו מכאן שכל אדם, אל לו להתייאש בכל מצב שיהיה. אין לו לאדם להיכנס לייאוש לעולם ואל לו להתמרמר נגד הקב"ה, גם אם לא התכוון. הייאוש מנתק אותך מהנשמה ומהאמונה בקב"ה. גם כאשר נופלים, צריך ללמוד להתגבר, להתחזק ולקום מהנפילה. אכן, כל אדם עובר משברים ונפילות במשך היום, אלא שצריך ללמוד לעצור את הנפילה ולהתחזק ולקום.

בדומה לעצת יתרו, שבעים הזקנים היו צריכים לעזור למשה. שבעים הזקנים התחברו לרוח של משה, לצינור האור שלו וכך הם האמינו

בדברי משה, כיון שהרגישו דרך רוחם את מה שמשה קיבל וכך יכלו הם לעזור ולהשפיע טוב על עם ישראל. כמו עדות של שני אנשים, כך שבעים הזקנים מגינים על משה וכך למשה יש יותר כח מול העם. בדומה לזה גם כאשר יתגלה מלך המשיח בע"ה בקרוב, יהיו כדוגמת שבעים הזקנים, שיש להם רוח הקודש בדרגות שונות שיעידו על המשיח - הנה זה משיח בא.

לנו יש כלל בדברי השולחן ערוך, שברגע שמר"ן כתב בסתם הלכה ואח"כ הוא מביא דעה בשם יש מי שאומר, ההלכה כדעה המובאת בסתם (ולפי"ז נצטרך 4 תנאים לקפל את הטלית). אך מכיוון שכאן לאחר שהביא את דעת היש מי שאומר כתב "ונראין דבריו" נראה שפסק כדעתו (כלומר כמרדכי שסובר שאפשר לקפלו שלא כסדר קיפולו הראשון). **מר"ן הבן איש חי** כתב בענין זה (ש"ש ויחי אות יג): "שיש בני אדם שמקפלין טלית של ציצית כקיפולו הראשון, דסומכין על סברת הכלבו ז"ל,

ולא יפה עושין, דהא מרן ז"ל וכל הפוסקים לא ניהא להו בזה הסברא ולכן צריך להזהר בטלית של ציצית לקפלו בשחרית שלא כדרך קיפולו (כמרדכי).

מר"ן הגרעי"י כתב (שו"ת יחוה דעת ח"ב סי' מ): מותר לקפל הטלית בשבת שלא כסדר קיפולו הראשון, אפילו אינו חוזר ללבושו בו ביום. **והנהוגים להתיר לקפלו כסדר קיפולו הראשון, אין למחות בידם, שיש להם על מה שיסמוכו".**

היוצא מדברינו: לא צריך למחות במי שמקפל את טליתו כרגיל (שהרי יש שכתבו שעדיף לקפל את הטלית שלא תהיה מונחת בביזיון), אך צריך לדעת שלחלק גדול מהפוסקים (מרדכי מר"ן בא"ח ועוד) צריך לשנות בסדר הקיפול.